

Kurum : Işık Üniversitesi
Başlık : Dr. Öğr. Üyesi Hale Gönül - Ütopya/Distopya
Konuşmacılar : Dr. Öğr. Üyesi Hale GÖNÜL, Dr. Öğr. Üyesi Gülay KEPSUTLU, Öğr. Gör. Dicle ZEYCAN, Öğr. Gör. Efe Emre USMAN, Arş. Gör. Nazlıcan AŞIK
Video Adresi : <https://youtu.be/i2ps5Cmspec>
Yayın Tarihi : 09.11.2020

Hale Gönül: Çok ilginizi çekiyorsa, hani orada bir soru geliyorsa aklınıza ya da bir şey söylemek istiyorsanız, hani bu konudan memnun olurum. Şimdi; başlarken hani başlıktan da anlaşılacağı gibi aslında hani demin de biraz söylediğim gibi ütopya çok farklı mecralarda ele alınan bir kavram. Ama mesela mimarlık açısından baktığımızda aslında neredeyse her zaman kentle ele alınıyor. Yani kentle birebir örtüşük bir kavram diyebiliriz. Burada mesela işte bir alıntı, bir söz var. Bu Mumford'ın 1965'te "Ütopya, Kent ve Makine" olarak çevrilebilecek bir makalesinden bir söz var burada ve yani Mumford, bu makalede aslında yani biraz hani benim sunumumun da, anlatımımın da biraz temel taşlarından birini oluşturuyor. Ütopyayı hani başlıktan da anlaşılacağı gibi bir kent meselesi olarak ele alıyor. Onu bu kent üzerinden okumuş olması ve bunun hani ütopya dediğimizde dilde böyle olumlu bir çağrışımı vardır. Fakat Mumford aslında bunun tam tersi 'steril bir çöl olduğunu' söylüyor. Bunu da gene biraz hani açıklayacağım ne demek istiyor steril bir çöl diye. Şimdi; burada gördüğümüz görsel aslında onun renkli hâlini belki burada görebiliriz. Bu zaten bahsedilmiştir, hani herkes biliyordur artık diye tahmin ediyorum. Hani bu ütopyanın en işte temel taşlarından yani aslında tanımın böyle çok belirgin bir şekilde ortaya çıkışı aslında Rönesans diyebiliriz. 1516'da aslında Thomas More'un "Ütopya" isimli kitabı yani bu görselde zaten o zamana ait bir insanların nasıl yaşaması gerektiğini, nerede yaşaması gerektiği gibi birtakım konuları anlatıyor. O zamanın toplumuyla artık komünist demeyelim, ama komün hayatına aslında daha yakın bir şeyden söz ediyor. Mesela yapıların işte aynı olduğu falan bir alandan söz ediyor. Aslında hani biraz böyle tartışmaya burada çok kısaca geçebiliriz. Zaten hani zaten bilinen bir şey ve More da kitabının sonunda, mesela bitirirken hani ütopyanın hani olsa çok iyi bir yer aslında...

Gülay Kepsutlu: Hale Hanım, Hale Hanım sesiniz sadece bana mı gelmeyebiliyor bilmiyorum ama. Bir seste bir problem var sanıyorum. Herkeste öyle mi yoksa sadece benim mi?

Dicle Zeycan: Evet, ben de benim bilgisayarımın alakalı sanmıştım, ama şimdi siz deyince.

Gülay Kepsutlu: Geçer diye bekledim, ama sanırım Hale Hanım'dan kaynaklı.

Dicle Zeycan: Şu an koşturduğum galiba kendisi geldi mi geri bilmiyorum.

Hale Gönül: Ben koptum. Kusura bakmayın. Kopup geri geldim. Pardon. Umarım bir daha bir sorun olmaz. Şimdi; tabii aslında bu kitaptan çok önce işte başka ütopyalar, ütopya diyebileceğimiz başka hani yazımlar var. Bunların en önemli ya da en bilinenlerinden bir tanesi Platon'un "Devlet"i M.Ö. 4. yüzyılda yazdığı. Şimdi; burada da aslında benzer bir şey görüyoruz. Gene hani ideal bir kent düzeni aslında tarif ediyor Platon ve Platon da aslında bunu militarizmi eleştiriyordu. Platon da aslında o günün aslında Atina'sını eleştiriyor ve onun yerine aslında başka bir kent düzeni öneriyor. Şimdi; gene işte Mumford'a dönecek olursam mesela o şey diyor: "Aslında hani ilk ütopya kentin kendisidir. Ütopya aslında kentin kendisidir. Dolayısıyla ilk ütopya da aslında antik kenttir." Yani klasik bildiğimiz işte M. Ö. 4. 5. yüzyıldaki düzenli, işte burada mesela Milet'in bir planı var, ama bu başka bir kentte olabilir tabii ki. Düzenli hani her şeyi kurulu bildiğimiz antik kent aslında bir ütopyadır, diyor. Bunu demesinin nedeni şu; çünkü ütopyayı hani şey gibi görüyor. Hani bir bildiğimiz doğa var, işte insan doğası. Ne bileyim doğa mesela kaotiktir aslında olduğu hâliyle ama kent onu bir düzene sokar. Kentte her şey yerli yerindedir. İşte yapılandır, neyin ne olduğu bellidir. Aynı zamanda kenti aslında kenti yöneten yasalar vesaire de tabi buna dâhil sadece fiziksel çevre değil. Dolayısıyla aslında kent ideal bir yaşam alanıdır yani ideal bir yaşam alanı kurmaya çalışır ve bu anlamda da aslında hani ilk ütopyadır gibi bir şey söylüyor. Şimdi Rönesans'a geri dönersek tabii ki mesela bu ideal kent tasarımları var. Burada birkaç tane örneğini görüyoruz. Zaten hani bunlarda sayılı çok fazla değil! İşte solda 2 tane mesela kent tasviri görülüyor. Sağda bir plan görülüyor. Alttaki gene başka bir plan var. Şimdi; burada Rönesans kavramı çoğu zaman aslında ideal yani zaten çoğu zaman idealle eşdeğer gibi düşünülüyor. Ama bir yandan ideal kentli de eşdeğer gibi düşünülüyor. Mesela burada da benzer bir şey görüyoruz. Tabii Rönesans'tan gelen bir şey var: rasyonel çizgilerin olması, işte "her şeyin düzenli ve klasik olması" gibi bir takım meseleler var. Ama bir yandan da mesela o ideale giden bir takım nasıl diyelim metaforlar da var. Mesela sağdaki kent planına baktığımız zaman "Sforzindo"ya Filarate'nin aslında orada çemberin ve karenin çok önemli olduğunu görüyoruz. Yani bu plan aslında çember ve kareden çıkıyor. Çünkü çember ve kare ideal olmasını istiyorsanız işte bu tip hani ideal birtakım geometrilerle onu kurmalısınız gibi bir düşünceden çıkıyor. Şimdi; burada asıl önemli olan şey aslında bu kent kurulurken hani öyle ya da böyle bunun bir formu var. Ama bu formun aslında insan toplumunu etkileyeceği düşünülüyor. Yani kenti kurarken o kenti yapmanız aslında orada yaşayan insanların işte davranışlarını, refahlarını, her şeyi aslında etkiliyor. Yani iyi bir yer aslında 'ütopya' ya da 'iyi yer' aslında eşittir 'iyi insan'. O da eşittir 'iyi toplum' gibi bir düşünce var aslında bu zamanki düşünürlerin kafasında ve bunu çok uzun bir sürede devam ettiğini görüyoruz. Bu en alttaki plan ve fotoğraf; bu ideal kentin uygulanmaya çalışıldığı Venedik yakınlarındaki Palmanova kenti. Şimdi; Rönesans'ta mesele böyleyken aslında hani tarihe baktığımızda biz bu ütopya meselesini bir Rönesans'ta çok önemli olduğunu görüyoruz. Bir de aslında 18 19. yüzyıldan başlarken Sanayi Devrimi'nin hemen sonra çok önemli olduğunu görüyoruz. Çünkü bu bir tesadüf değil tabii ki hem Rönesans'ta hem de Sanayi Devrimi'nden hemen sonra bunun bu kadar önemli olması. Bunun nedeni o zaman dünyanın değişmesi. Yani Rönesans'ta işte bir anda biliyorsunuz antik öğretilere geri dönülüyor ve Ortaçağ kentinin kaosundan kurtulmak isteniyor. Buna baktığımızda bir Ortaçağ kenti gibi değil. Çünkü Ortaçağ kenti daha girifttir, daha kaotiktir. Fakat burası çok düzenli yani yeni bir düzen isteği var. Nitekim Endüstri Devrimi'nden sonra da öyle çünkü hani artık üretim dolayısıyla mekân örgütlenmesinin şekli değiştiği için bu yeni düzende yeni bir düzen nasıl olmalı? Aslında biraz bunu düşünmeye başlıyorlar. Şimdi; burada gene bu endüstriyel ütopyaların ilki gibi düşünebileceğimiz 18. yüzyılın sonlarına doğru işte tasarlanan bir proje. Sağda gördüğümüz işte bu yarım daire şeklinde olan aslında uygulanmak isteniyor bir tuz fabrikası. Aslında sağda görülen bunun planı ve altta gördüğümüz resimde o fabrikadan yöneticinin evi. Solda gördüğümüz resim ise daire şeklinde olan gene bu fabrikanın olduğu yerde bu projeden hareketle ortaya çıkmış bir ideal kent. Yani burada Ledoux'nun düşüncesi aslında şu; hani burada endüstriyel bir alan olacak ve bu endüstriyel alanda

insanlar nasıl yaşayabilir? Yani ben bunu nasıl bir ideal kent hâline dönüştürebilirim. Ve işte gene mesela biraz Neoklasisizme kaçan bir mimar dolayısıyla hani baktığımız zaman gene işte daire gibi formların yani o ideale yakın formları gene kullanmaya çalıştığını görüyoruz. Ama buradaki mesele şey, mimar bunu yaparken gene aynı şekilde buradaki her şeyi tanımlamak istiyor. Yani insanların nerede yaşayacağı, nerede yemek yiyeceği, nerede çalışacağı gibi aslında tüm bir insan hayatını ve tüm bir insan toplumunu tek bir mimari formdan aslında tanımlamak biraz mesele ve bu proje uygulanmıyor. Yani sadece aslında burada fabrika kısmı uygulanıyor.

Dicle Zeycan: Hocam, bölüyorum ama chatten bir soru var. Belki şimdi yanıtlamak istersiniz diye.

Hale Gönül: Tabii tabii.

Dicle Zeycan: Begüm demiş ki; “Burada bahsedilen ideallik sadece eşit şartlardan mı oluşuyor, ideal olduğunda aslında toplumu sınırlamıyor muyuz?” demiş yani yeri gelmişken araya girdim, kusura bakmayın.

Hale Gönül: Çok güzel bir soru. Evet. Tabii yani aslında zaten şu anda bahsedeceğim özellikle 19. ve 20. yüzyıldaki hatta neredeyse belki hepsindeki ütopyaların neredeyse temel meselesi o zaten. O işte başta da söylemiştim ya hani “steril bir çöl olarak tanımlıyor” Mumford bunu diye. Evet, bu kadar çok insanlar hani şunu yapmalı, bunu burada yapmalı diye bunu tanımladığınız zaman hani bir yandan ideal bir düzen yaratmaya çalışıyorsunuz. Bunun insanlık için olduğunu düşünüyorsunuz. Ama bir yandan da doğa öyle bir şey değil, insan da öyle bir şey değil. Dolayısıyla bir yandan da çok büyük sınırlar koymuş oluyorsunuz. Ve zaten hani biraz onu distopya kavramında aslında girmek istiyordum, ama aslında bu ütopyanın kendisinin daha sonra hani bir cendereye dönüşmesindeki en büyük faktör aslında. Ama bir yandan da şöyle bir şey var tabii mesela bu 19. yüzyılda o kadar çok ütopya meselesinin çıkmasının nedeni aslında tabii ki hani endüstriyel kentin elverişsiz koşulları. Mesela burada işte Londra’dan bir slayt. İşçi sınıfının kötü koşullarda yaşadığı biliniyor. Yani çünkü bunlar endüstriyle beraber, endüstrinin çıkardığı bir mesele bu. Endüstriyle beraber kenti... Ve dolayısıyla... Soldaki mesela fotoğrafta Thames Nehri’nin Londra’daki kötü kokusundan ve yaydığı işte kirlilikten dolayı aslında insanların ne kadar zorda olduğunu ve sağlıksız koşullarda yaşadığını görüyoruz. Ve hani mimarlık aslında bunu kendine bir misyon ediniyor neredeyse ve hani endüstriyel bir kent nasıl olabilir? İşte nasıl barıştırabiliriz endüstriyle kenti, insanları nasıl daha iyi yerlerde yaşatabiliriz? Gibi bir soruyla ortaya çıkıyor. Ve bunun mesela cevabı, cevabını vermek isteyen çok fazla düşünür, çok fazla mimar var. Mesela Robert Owen, burada gördüğünüz bir mimar değil aslında bir sosyal reformcu. Ve işte kendisi birtakım endüstriyel alanlar kurmaya çalışıyor. Hatta kurdukları da var, ama o da mesela işte bu yukarıdaki yerleşke bu yapılmıyor. Yani sadece tasarı olarak temel mesele burada zaten her şey aslında fabrika ve üretim çevresinde ilerliyor. Mesela bu bir tekstil kenti ve bunun çevresinde insanlar hani nasıl yaşayabilir? Genelde bunlarda aslında emeğin, paranın paylaşıldığı birtakım alanlar görüyoruz. Ve insanların bu mimarların, ütopyaçıların bu zamanki dertleri de farklı olabiliyor. Mesela Owen’ın derdi biraz sosyal eşitlik sağlamak iken Ebenezer Howard, “Bahçe Kent” kavramını mesela sunuyor bir ütopya olarak. Mesela onun derdi biraz kentle kırsalı birleştirmek. Yani çünkü kentler çok büyüyor ve yeşilden kopuyor. İşte ona göre hani bir kent çok büyüdüğünde başka uydu kentler oluşmalı ve bunlar birbirlerini birtakım... Baktığımızda buna ütopya diyoruz. Aslında bu birkaç yerde uygulanıyor da bu arada 20. yüzyılın başında ve aslında baktığımız zaman mesela bugünde hâlâ böyle bir kavramımız var. Bugün de aslında zaman zaman bunun uygulanabildiğini görüyoruz. Bu şu yüzden önemli aslında ütopya olarak baktığımız birçok mesele belki birebir olarak uygulanmıyor, ama bize fikir olarak her zaman başkalaşımalar sunuyor ve mimarlıkta aslında başka durumlarda onların

karşılığını, o fikirlerin karşılığını aslında projelerde görebiliyoruz. Tabii yani çok fazla endüstriyel ütopya var. Hani hepsinden tabii söz etmek mümkün değil. Ama hani vurucu noktaları olan birkaç tanesinden ben konuşmak istedim. Hani o yüzden bunları seçtim. Nitekim mesela bu da Tony Garnier'in 20. yüzyılın başında önerdiği "Endüstriyel Kent" zaten adından da anlaşılabilir gibi gene mesele aynı. Yani endüstriyel üretim ve bu üretimde yer alan insanlar bunları hani nasıl sağlıklı bir çevrede bir araya getirir. Mesela Tony Garnier'in bu çok ilginç bir şey var. Mesela işte bu kentte polis gibi bir şey yok mesela avukat. Bunları mesela hiç mesela yani polis istasyonu falan gibi bir şey yok. Çünkü şunu düşünüyor: bu mimarlık o kadar harika ki, bu kent o kadar ideal, o kadar mükemmel ki zaten buradaki insanlar da mükemmel olacaklar. Dolayısıyla onlar hiçbir suç işlemeyecek. Harika bir devlet olacak herkes eşit olacak ve hani burada polise gerek yok. Mesela hapishaneye gerek yok gibi hani aslında birtakım toplum mühendisliği gibi de düşünebiliriz bunu. Mesela şey de ilginç bu kentte yukarıda bir zonlanma görüyorsunuz. İşte bir eski kent var, işte bir endüstriyel alan var, hastanelerin olduğu bir yer var falan. Aslında bu mesela o zamanın üretim anlayışıyla çok ilgili. Çünkü bir fabrikada aslında tam olarak böyle tasarlanır. Yani fabrikada bölümler vardır ve bir şeyin iyi işlemesi için o bölümler çok iyi tanımlanmalıdır ve zonlanmalıdır. Ama kent tabii ki böyle bir şey değil. Bugün yaşadığımız kentler de öyle değil, Ortaçağ kenti de öyle değil. Ama mesela Garnier, biraz hani onu sanki bir endüstriyel bir meseleyi ele almaya çalışıyor. Bunu o zamanın birçok mimarında aslında göyüyoruz ve tabii şey de var gene bu 20. yüzyılın başındaki tüm ütopyalarda belki bunu söyleyebiliriz. Kenti ele alan ütopyalarda teknolojiye olan tabii ki bir sevgi var. Hatta sevgiden de fazla belki bu düşkünlük diyebiliriz buna. Yani belki o zamanın teknolojisi için bile... Çok mesela anıtsal tren istasyonları ya da işte burada gördüğünüz gibi işte bir hidroelektrik santrali aslında hani bu kentin parçaları olarak hep düşünülüyor. Tabii bunun yanında dinsel alan gibi şeyler çok olmasına rağmen. Tabii bunlardan ben en önemlisi, en verimli ya da en çok tartışılanı diyeyim Le Corbusier'in kent planları. Burada mesela gördüğümüz "3 Milyonluk Kent" 1922'de çizdiği, tasarladığı Çağdaş Kent'te diyoruz bazen adına. 3 milyon kişinin yaşadığı, yaşayabileceği bir kent hayali var Le Corbusier'in. Yani tabii başka kent planları da var, ama bu onlardan bir tanesi. Mesela önceki ütopyacılar hep işte böyle eşitlik, adalet falan üzerine giderken Le Corbusier çok ilginç bir şekilde aslında hiyerarşi üzerine gidiyor. Mesela ortada gördüğünüz çok büyük bloklar kentin merkezinde aslında hem sosyal olarak hem ekonomik olarak daha refahta olan diyelim insanların yaşamasını öngörüyor. İşte daha çevrede işçi sınıfının yaşamasını, işte daha da uzakta hani çiftçilerin yaşamasını falan hani böyle bir hiyerarşisi var Le Corbusier'in. İnsanı, yayayı, arabayı ayırıyor mesela bu kentte ve böyle bir düzen kuruyor. Ama en önemli şeylerden bir tanesi bunu sabitleyor. Şunu demek istiyorum sabitlemekle mesela hani bu kent nasıl değişecek? Belli bir zamanda donmuş gibi. Aslında bunu neredeyse ütopyaların hepsinde görebiliyoruz. Yani yeniliğe, değişime neredeyse hiçbirinde yer yok aslında. Çünkü yenilik ya da değişim demek aslında idealin bozulması, çözülmesi demek bu mimarlar ya da düşünürler için. Şimdi; tabii bu özellikle 20. yüzyılın başındaki bu endüstriyel ütopyalar biraz şey gibi hani ütopya hani demiştik ya More onu hem olması gereken iyi bir yer hem de bir yandan hani olamayacak, olmayan bir yer gibi düşünüyor. Fakat aslında 20. yüzyılın başındaki Le Corbusier mesela aslında öyle düşünmüyor. Bunu gerçekten bir plan gibi düşünüyor. Yani bu yapılsa mesela çok harika olur, gerçekten insanlar refah içinde yaşar, diyor. Baktıkları zaman aslında hani öyle olmuyor. Çünkü modern mimarlığın kendisi de aslında insanlara öyle bir refah sağlamıyor. Ve aslında biraz işte 2. Dünya Savaşı'nın travmasından sonra da 20. yüzyılın 2. yarısında çok daha farklı ütopyalar görmeye başlıyoruz. Mesela Constant'ın "Yeni Babil" projesi. İşte 1960'lar 70'ler de sürekli tasarlayıp çizmeye çalıştığı. Burada mesela tam tersi var aslında Le Corbusier'in düşündüklerinin. Birtakım sektörler var ve bu sektörler sürekli değişebiliyor, yer değiştirebiliyor. İnsanlar sürekli yer değiştiriyor. İşte oynayan insan "Homo Ludens" diye bir kavramı var. Kimse hiçbir yerde yerleşik bir şekilde kalmıyor. Kimse çalışmıyor. Üretim yok mesela. İnsanların tek derdi işte oyun oynamak, sanat

yapmak hani böyle bir ütopyası, böyle bir düşüncesi var. Çünkü şöyle düşünüyor hani artık teknoloji çok ilerledi, her iş robotlar tarafından yapılıyor. İnsanların çalışmasına gerek yok. O zaman işte insanlar özgür olsun. Tabii ki bu aslında 60'lardaki hippie kültürüyle falan da çok alakalı. Yani hiçbir zaman aslında bu toplumsal meseleden kopuk değil bu ütopyalar tabii ki. Ama burada önemli olan şey artık mesela Le Corbusier gibi hani bu gerçekten yapılsın ve harika olsun gibi bir düşüncesi aslında Constant'ın yani bunu tabii ki açıkça söylemiyor, ama aslında tam olarak böyle bir düşüncede olmadığını zannediyoruz. Çünkü bunlar aynı zamanda da bir eleştiri hatta neredeyse bir distopya gibi. Neden öyle olduğuna birazdan geleceğim. Mesela burada "Yeni Babil" in farklı çizimleri var. Mesela artık burada zamanda donmuşluk, değişmezlik kesinlikle yok. Hani farklı şekillerde bir araya gelebiliyor bu sektör dediğim alanlar ve değişebiliyor. İnsanlar onları değiştirebiliyor. İnsanlar zaten hareketli gibi birtakım meseleler var. Bu da işte dediğim gibi bunu teknolojinin sağladığını düşünüyorlar. O yüzden teknotopya bu zamanlarda karşımıza çıkıyor. Friedman'ın işte mekânsal kent diye çevirebileceğimiz, insanların bir şeyleri değiştirebileceği, katılım olan, katılımcı insanların olduğu. Bu katılımlarla değiştirebildikleri birtakım yerler hayal ediyor. Nitekim Archigram belki hani bunların en ünlülerinden. İşte yürüyen kentler, sökölüp takılabilen kentler gibi birtakım hayalleri var. Tabii burada da aslında şey meselesi önemli. Ama bunlar acaba ne kadar ütopya? Aslında bu da bir soru işareti. Çünkü aslında bunlar aynı zamanda bir söz yani diye yapılan şeyler değil de hem bir eleştiri hem bir söz hem bir kavram aslında bir yandan bu ürettikleri. Ama hepsinde özellikle Archigramda ve Constant'ta bu çok var. Teknolojiye olan aşırı bir ilgi, sevgi hatta aşk burada da aslında burada da karşımıza çıkıyor. Fakat bu artık hani bir distopyaya dönüşmeye başlıyor. Mesela işte gene 60'ların sonunda 69'da Superstudio isimli işte bir mimarlık grubunun tasarladığı bir proje "The Continuous Monument" ya da Sürekli Anıt diye çevirebiliriz. Bu da tabii bir modern mimarlık eleştirisi var. Yani bu modern mimarlığın kentleri nasıl sardığını ve onu nasıl tek bir biçime dönüştürdüğünü anlatıyorlar aslında bu ütopyada ya da distopyada. Buna tabii ki nasıl bakarsanız öyle çünkü dediğim gibi bu var olmayı çok istemeyeceği bir alanı da tanımlıyor. Yani özellikle bu proje özelinde onu konuşabiliriz. Bu belki arkadaşımızın sunumunun da belki hani biraz karşılığı olacağı düşünülürken düşünürler tarafından bu söz gerçekten çok iyi açıklıyor: "...özgürlük ütopya sayesinde." diyor Rowe. Bir yandan da özgürlüğü her zaman kısıtlamaya çalışır. Ve bunu çok fazla kısıtladığınız zaman da artık o gerçekten bir distopyaya dönüşmeye başlıyor. Yani refah toplumundan aslında baskıcı topluma doğru gitmeye başlıyorsunuz. Soru yoksa devam edeyim. Şimdi; buradan distopya meselesine gelirim.

Gülay Kepsutlu: Hale Hanım, Hale Hanım,

Hale Gönül: Efendim,

Gülay Kepsutlu: Gene sesiniz kesiliyor. Yani o soru kısmını tekrarlar mısınız? Belki de öğrencilerimiz duymadılar. Çok özür dilerim yine araya girdim, ama çok kesiliyor sesiniz o yüzden.

Hale Gönül: Yoo, hayır hiç sorun değil. Ben çok hızlı gidiyorum. Yoksa hani soru varsa durabilirim distopyaya geçmeden demiştim. Ama bilmiyorum şey anlaşılabilir mi? Sesim çok mu kopuk geliyor?

Gülay Kepsutlu: Yok, biraz evet. Şu anda değil daha öncesinde tam o distopyaya geçerken siz kesildi. Ben de anlamadım. O yüzden bence soruları sona saklayalım. Şimdi de varsa çocuklar en sonunda sorsunlar bence.

Öğrenci: Bir şey önerebilir miyim? Sesiniz hakikaten çok kesiliyor. Yani biraz böyle takip etmekte zorlaşıyor. Acaba görüntünüzü kapasanız interneti belki daha tabii görmekte isteriz ama sizi elbette ama gerçekten çok kesiliyor.

Gülay Kepsutlu: Soru-cevapta açarız olmazsa ses sorununu çözerse. Soru-cevapta açar...

Hale Gönül: Şöyle öncelikle kulaklığa geçtim biraz daha iyi olması için ve görüntümü kapatıyorum. Bir saniyenizi rica edeceğim, ama onun için.

Gülay Kepsutlu: Şu anda tam ekran görmüyoruz.

Hale Gönül: Tamam tamam yaptım galiba. Daha iyi umarım. Şimdi; distopyaya geçince hani en basit tabiriyle hani 'kötü yer' algılayabiliyoruz. Aslında bu kavramında ilk kullanımı ütopyadan çok daha sonra 19. yüzyılın sonunda Stuart Mill tarafından ilk defa aslında kavramsal anlamıyla diyelim kullanılıyor ve ütopyanın biraz antitezi gibi düşünüyoruz aslında bu kavramı. Ve tıpkı ütopya gibi aslında distopya kavramına da ilk defa yazında yani edebî metinlerde aslında rastlıyoruz. Ve yani aslında distopya dediğimiz de o kadar çok kitap, roman ve o kadar çok aslında film özellikle var ki hani onların hepsinden bahsetmek mümkün değil. Ama 3 tane bu alanda çok kült roman. Zaten bu üçünü burada görüyoruz. Zamyatin'in "Biz"i, Huxley'in "Cesur Yeni Dünyası" ve Orwell'in "1984"ü. Özellikle 1984 Orwell bu 1984'ü yazarken aslında Rus yazar Zamyatin'in "Biz" romanından zaten çok etkileniyor. O yüzden bu 2 romanda zaten çok da benzer konu var. Daha doğrusu benzer tema var, diyelim. Bunlardan belki de en önemlisi 'baskıcı devlet' teması ve 'insanların gözetlenmesi'. Bunun tabii ki mekânsal karşılıkları da var. Mesela "Biz" romanında işte şeffaf mesela birtakım mekânlar var. İşte insanlar daha iyi gözetlenebilsin diye. Zaten işte bu 'big brother' kavramı falan da aslında Orwell'in "1984" romanından hani bize miras kalan birtakım kavramlar. Huxley de "Cesur Yeni Dünya"da ise aslında teknolojinin çok ileri olduğunu ve bu teknolojiyle beraber aslında hani insanların mekânı manipüle edildiğini diyelim görüyoruz. Aslında "Cesur Yeni Dünya"da bir yandan biyopolitika meselesi de var. Yani insanların üretimi, ortaya çıkışı, onların biyolojik hayatlarına da aslında müdahale ediliyor mekânla beraber. Sanırım bu stüdyoda da biraz beden kavramına girilmek isteniyor. Ütopya/distopya meselesinde dolayısıyla aslında "Cesur Yeni Dünya" hani çok çok iyi bir şey olabilir, referans olabilir aslında hani bedeninin distopyada nasıl manipüle edildiği, nasıl kullanıldığı, nasıl başka bir şeye dönüştürüldüğü ya da baskı altına alındığı meselesine. Şimdi; tabii ben bu kitaplara uzun uzun girmeyeceğim. Çünkü çok fazla dediğim gibi ama belki burada şey önemli neredeyse her zaman bu kısıtlanması yani özgür olamaması söz konusu. Yani burada ne ortak ya da ne temel dersiniz. Aslında bunu görebiliyoruz. Aynı şekilde mekânsal çevrede öyle yani genellikle hani belli bir mekânsal çevrede geçiyor bunlar. Ve o mekânsal çerçevede çok fazla kıvrılamıyor. Şimdi; tabii mimarlık için distopya filmleri çok daha ilginç olabilir. Özellikle 1927 yapımı "Metropolis". Bu arada bunları çok kolay bulabilirsiniz. İnternette de çok rahat izleyebilirsiniz. Mesela bu gerçekten hani distopya nasıl mekânlaşmış buna çok iyi bir örnek mesela "Metropolis" filmi. Metropolis'in temel meselesinde, filmde işçi sınıfı ve işte daha yüksek kademeli yönetici sınıfı arasındaki aslında eşitsizlik ve bunun işçi sınıfını nasıl etkilediği tartışılıyor, diyebiliriz. Bu sağda gördüğünüz görsel yani işte en üstte kapitalizmin kenti var. Daha seçkinlerin ve işte parayı, gücü elinde tutanların yaşadığı kent var. Onun altında makine dairesi var. Yani tüm üretimin yapıldığı yer. Onunda altında işçilerin bu gerçek üretimi yapan insanların yaşadığı bir yeraltı kenti var. Ve altta bu makina kavramını görüyoruz. Yani çünkü burada hani tüm kenti aslında ayakta tutan bir makina ve aslında o makina –mesela bu alttaki görselde çok iyi gözüküyor- hani işçileri yiyor gibi neredeyse. İşçiler ona hani bir şekilde kanca onun devam etmesini sağlıyor ve böylece yukarıdaki kent gelişebiliyor. Böyle bir distopya. Bu tabii şu aslında yani bir yandan

baktığımızda tabii ki böyle bir kentsel örgütlenme var. Yani aslında hani distopyaların çoğunun gerçek anlamda bir karşılığı olduğunu görüyoruz. Yani gerçek hayattaki bir meseleden çıkararak aslında belki onun büyütülmesi, onun abartılması gibi bir durum neredeyse çoğunda var. Bu arada bu başta değindiğim işte Mumford'ın işte "Kent, Ütopya ve Makina" üçlüsünün de aslında bu filmde tam olarak ele alındığını görüyoruz. Çünkü aslında Mumford'ın makina dediği şey kentin düzeni. Yani burada mesela hani işçilerin çalışıp bu kenti devam ettirmesi ve yukarıda bir refah olması başka insanlar için. Aslında bu makina sayesinde mümkün olabiliyor. Bu şeyler çok çeşitlendirilebilir. Gene ben tabii ki hepsini ele almayacağım. Ama işte başka belki mimarlık açısından çok önemli mimarlık ve distopya açısından çok önemli film "Blade Runner" 1982'de ve 2017'de 2.si çekildi. Gene çok elverişli olmayan kentsel mekânlar ve bunların aslında hani baskıcı birtakım yönetimlerle nasıl şekillendiğini gördüğümüz derya deniz bir kavramı. Ama distopyalarda her zaman hani üstte baskıcı bir mesele olması ve onun aslında insan hayatını, insan çevresini her zaman baskılaması aslında. Bunlar aslında mimari olarak da çok ilginç setlerin yapımı vesaire. Belki direkt konumuzla alakalı değil ama burada da diğer ilginizi çekebilecek film var distopya açısından. Şimdi; aslında mesela bu hani genelde biz stüdyolarda bu durum aslında söz konusu. Mesela bu filmlere falan baktığımızda da hani sanki dünyada kötü birtakım şeyler oluyor. Bazen felaketler oluyor. Ve bunların sonrasında hani aslında çok da yaşamak istemediğimiz bir dünyada kalıyoruz. Fakat bunun aslında bir de mimarlık distopyaları diye bir kavram da var. Bu da şu aslında, daha önce hani büyük umutla yapılmış birtakım projelerin özellikle de sosyal konutlar bu anlamda konutların tersine dönmesi ve bunların sonunda yıkılması ya da kaybolmasıyla ilgili bir mimari distopya meselesi de var. Mesela burada Alison and Peter Smithson'ın "Robin Hood Garden" dediğimiz işte sosyal konutunu görüyoruz 1972'de yapılmış ve bu işte aslında büyük ölçekli bir hani sosyal konut projesi. İşte ortasında ortak bir yaşam alanı var. Hani aslında refah ama mesela bir süre sonra bu proje aslında sosyal olarak bir neredeyse çöküntü alanına dönüşüyor. İşte istenmeyen şeyler oluyor. Suç oluyor gibi birtakım meseleler ve en sonunda tabii ki artık hani terkedilmeye başlanıyor. Mesela 2017-2019'da yıkıldığında çok büyük ses getiriyor tabii ki. Bu anlamda belki de en ünlü örnek Pruitt-Igoe yerleşkesi. Bu da 1955'te yapıldığında gene benzer bir şekilde yani çok büyük bir umutlarla yapılıyor buradaki insanlar için. Çünkü buradaki insanlar aslında çok iyi koşullarda yaşamıyor. Onları iyi koşullarda yaşatmak ve böylece bir refaha kavuşturma meselesi. Ama baktığımızda bu da 1972-76'da yıkılıyor. Çünkü aynı mesele. Burada bunu anlatan bir görselde görüyorsunuz. İşte birtakım suç oluyor vesaire ve en sonunda 1972-76'da yıkılıyor. 72-76 arası yıkılıyor. Hatta bu yerleşkenin yıkılması modern mimarlığın ölümü olarak da değerlendiriliyor. Burada belki şey önemli aslında hani o 20. yüzyılın başındaki o modern ütopyanın hani insanlara iyi çevreler sunduğunuz da onların iyi, mutlu yaşayacağı düşüncesinin aslında hani işlemediğini görüyoruz. Bunun üzerine yazılmış belki de en iyi kaynak Tafuri'nin 1976'da "Mimarlık ve Ütopya" diye çevirebileceğimiz kitabı 1976'da yazdığı. Çünkü onun da önerdiği, söylediği, iddia ettiği diyelim şey; mimarlık aslında özellikle modern mimarlık hani kapitalist gelişmede yeni ütopyik kentler yaratmaya çalıştı. Ve bu kentlerin hani çok ideal ve hani çok refah içerisinde bir topluma el vereceğini düşündü. Ama gerçekte bu proje çöktü. Mimarlığın ütopyası da, modern mimarlığın ütopyası da çöktü gibi bir şey söylüyor. Bu Tafuri biraz zor bir okumadır. Ama hani gene de bu konuya özellikle meraklı öğrenciler varsa belki gerçekten hani bu konuyu nasıl ele alıyor diye bir bakılabilir. Son olarak; hani biraz günümüzde ne oluyor? Ben belki onunla bitirebilirim. Ütopya kavramı çok fazla geçmişten bahsettik, ama aslında bugünde tabii ki hem tasarlanan hem yaşanan aslında ütopyalar var. Belki bunların en ünlüsü "Auroville". Aslında bugünün ütopyalarında biz hani 'ekotopya' demin de hani konuşmuştuk. Yani ekolojiyle mesela Harvard da bunu yapmaya çalışıyordu. Aslında işte kırla kenti birleştirmek, doğayla kenti birleştirmek. Aslında günümüz ütopyalarında da 'ekotopya' kavramı çok öne çıkıyor. Çünkü kaynaklar tükeniyor. Yani aslında ütopyalar da, distopyalar da her zaman bizim gerçekte gördüğümüz dünyadaki sorunlardan çözmeye çalıştığımız şeylerden tabii ki ortaya çıkıyor. (Çok

özür dilerim) Bugün de kaynakların ve doğanın aslında tükenmesi büyük bir sorun olduğu için aslında hani sürdürülebilir birtakım proje alanlarının ütopya olarak ortaya çıktığını görüyoruz. Bunlar tabii ki gene kentsel ölçekte. İşte mesela “Auroville” Hindistan’da bir yerleşme. Bugün hâlâ devam eden bir yerleşme ve burada da mesela birtakım zonlar, ortada bir tapınak var. Hani başka meseleler de var tabii ki. Duyamadım, bir şey mi söylendi? Tam duyamadım, ama devam edeyim mi?

Gülay Kepsutlu: Yok sanıyorum, mikrofonlarını açık unutanlar var.

Dicle Zeycan: Arada gördüklerimi kapatıyorum, ama tabii yakalayamıyorum bazen.

Hale Gönül: Burada hani biraz mesela işte güneş enerjisinin kullanılması, buranın sürdürülmesi, paylaşılması gibi birtakım meseleler de var yani. Çünkü hani mesele hiç kimse yani herkes eşit olsun belki artık yok günümüzde ama en azından herkes refah içinde yaşasın gibi bir düşünce var her zaman ütopyalarda. Mesela en yenilerinden bir tanesi Abu Dabi’de işte Foster’in yaptığı işte “Masdar City” bu hâlâ inşası devam ediyor. Şu an üniversite ve research laboratuvarlar kısmı açıldı ama konutlar ve diğer alanlar devam ediyor. Mesela bu projedeki en önemli meselelerden bir tanesi sıfır karbon ayak izi yani tamamen tüm enerjisini kendisi üretiyor ya da kendisinin üretmesi düşünülüyor -tabii ki bu olacak mı olmayacak mı bilmiyoruz-. Dışa kapalı gene neredeyse tüm ütopyalarda olduğu gibi hani belli sınırları var. Buradaki vaziyet planından çok net görüyorsunuz bunu. Bu sınırlar bittiğinde o ütopya bitiyor bir şekilde. Hani dışa kapalılık söz konusu aslında neye evrileceğini mesela henüz göremediğimiz bir proje. Bunun dışında gene hani çok fazla düşünsel alanda ütopya var. Yani yapılmayan ya da bir şekilde gelecekte yapılabilecek olan. Bir tane örnek burada “Yüzen Kentler”. Gene bu da tahmin edebileceğiniz gibi hani küresel ısınmanın neticesinde denizlerin yükselecek olması, bazı kentlerin su altında kalacak olması sonucunda hani onların oradaki yerleşkelerin artık kullanılmayacak olması. Gene aslında ütöpik tasarımların neredeyse hepsinde şeyi görürsünüz. Yani bir şekilde kendi enerjisini kendisi kullanıyor ve her zaman kendisini idame ettiriyor. Yani enerji anlamında ya da işte ekonomik anlamda da ve o ekonomiyi de, refahı da bir şekilde orada yaşayan insanlar arasında hani bölüp, hani kimsenin işte fakirliğe düşmemesi ya da hani kötü bir duruma düşmemesi gibi hani birtakım böyle büyük idealler aslında yani hepsinin altında olduğunu görüyoruz. Yani gene hani mesela özetlersek; yani bazı şeyler çok ilginç tabii. Mesela hem ütopya da hem de distopya da aslında hani biraz sabitlemeye çalışma, kontrol altında tutma meselesi var. Yani hani ütopya ve distopya birbirinin zıttı gibi görünse de aslında hani birbiriyle örtüştüğü çok fazla... Biliyorsunuzdur aslında. baktığımızda ama aslında mimarlık da belki biraz öyle. Onu hep böyle kontrol altına almak ve hani idealde tutmak. İşte o ideali ne olarak tanımlıyorsanız ki idealde tabii ki aynı olmayabilir. Tam da bu yüzden aslında Mumford; -işte sunumun başında da söylediğim gibi- “ütopyayı aslında hani steril bir çöl” olarak tanımlıyor. Çünkü aslında onun insan hayatına, yaşamına o kadar da uygun belki hani olmadığını düşünüyor yani en basit tabiriyle dersek. Tabii ki çok fazla kaynak var. Ama mesela özellikle Türkçe okumak isterseniz çünkü bazı Tafuri dediğim gibi Türkçesi hâlâ yok bildiğim kadarıyla. İngilizce aslında isterseniz zor bir okuma. Mesela Neslihan Dostoglu’nun “Ütopya, Kent ve Mimarlık Üzerine Düşünceler” mesela yazısı meseleyi çok iyi özetliyor. Türkçe bir okuma hani belki bunlardan ya da işte başka okumalardan yapmak isterseniz size yol gösterebilir. Aslında galiba söyleceğim bu kadar. Teşekkür ediyorum. Biraz uzun bir sunum oldu galiba ama sabırla dinlediniz teşekkürler.

Gülay Kepsutlu: Biz teşekkür ediyoruz. Sözü öğrencilerimize verelim. Eminim çok soru sormak isteyen öğrenci vardır.

Efe Emre Usman: Hocam, zannedersen soru soran olmayacak. Benim ufak bir soru değil de ricam olacaktı, ama kaynakçada daha fazla okuma yapabilmemiz için o sayfayı bir kez daha görebilme imkânımız var mı acaba?

Hale Gönül: Tabii, aslında ben onu gönderedebilirim hani isterseniz ya da bir saniye tamam paylaşayım yani nasıl isterseniz?

Efe Emre Usman: Yani çok hızlıca bir ekran görüntüsü alsam kâfi.

Hale Gönül: Tabii, Zooma çok alışık değilim. O yüzden biraz yavaş hareket ediyorum kusura bakmayın.

Gülay Kepsutlu: Chatte 2 tane soru var Hale Hocam.

Hale Gönül: Tamam, ben bir yandan bunu paylaşayım o zaman sanırım görülebiliyor. Bir yandan da soruları alabilirim.

Efe Emre Usman: Çok teşekkür ediyorum Hocam.

Gülay Kepsutlu: “Burada bahsedilen işler sadece eşit şartlarda mı oluşuyor? İdeal olduğunda aslında toplumu sınırlamıyor muyuz?” demiş. Burada bahsedilen dediğin nerede acaba?

Hale Gönül: Hocam, onu en en başta cevaplamıştık sanırım.

Gülay Kepsutlu: Öyle mi tamam.

Hale Gönül: Evet en en başta gelmişti öyle bir soru.

Gülay Kepsutlu: “Hocam, 19. yüzyılda ütopya kavramının popüler hâle gelmesinin sebebi Sanayi Devrimi'yle beraber gelen kırsaldan kente göç eden işçi sınıfının kente sığamaması ve kent kavramının değişime uğraması. Bunun aristokrat sınıfı ve gelişen burjuva sınıfını rahatsız etmesi olabilir mi?” diyor. “Yani kapitalizm mimarlığın ve şehirciliğin itici gücü olmuş diyebilir miyiz o bakış açısıyla?”

Hale Gönül: Bence bu çok doğru bir tespit. Kesinlikle diyebiliriz. Zaten hani aslında oradaki baktığımız zaman bu ütopyaların zaten çıktığı kişiler de aslında son derece seçkin kişiler. Yani oturup hani şeyi düşünüyorlar: “Biz bu çöküntü alanlarına ne yapabiliriz?” bunu düşünüyorlar. Yani burada biraz aslında yardımseverlik gibi bir mesele de var. Ama biraz tabii ki bu durumdan rahatsız olma hani çünkü aynı kentti paylaşıyorlar. Kesinlikle var. İkinci bir şey de, aslında tabii ki yani tüm bunların kapitalizmle belki burada hani ‘evet, herşey kapitalizmden çıkmış’ demek yerine belki şunu demek daha doğru olabilir. Aslında insanların üretim sistemiyle birebir alakalı. Yani bu üretim sistemi bugün kapitalizm ama yarın bambaşka bir şey de olabilir. Ama Sanayi Devrimi'yle bu aslında üretim sistemi değişince hani hayatta değişiyor bir şekilde. Ve sonra siz o değişen hayatı aslında daha iyi hale getirebilirim bakmaya başlıyorsunuz. Dediğim gibi teknolojsi de aslında böyle bir şey. Teknoloji bu kadar hayata girdiğinde hani ne bileyim bugün işte dijital bir devrim aslında hala yaşıyoruz. Hala yaşadığımız için çok iyi anlayamıyoruz ya da dediğim gibi hani bugün mesela kaynakların tükeniyor olması. Belki şu an tam bir doğa felaketi yaşamıyoruz ama yaşabiliriz böyle bir doğa felaketi. Mesela bu olduğunda da bir şekilde gücü elinde tutanlar aslında iyi çevrelerde

yaşarken aslında hani o kadar gücü olmayanların daha kötü çevrelerde yaşabileceğini tahmin edebiliyoruz. Mesela demin gösterdiğim filmlerden “Blade Runner” filminde distopik mekânların hepsi dünyada ama mesela o filmde çok seçkin olan, parayı elinde bulunduran insanlar oralarda yaşamıyorlar aslında. Çünkü birtakım şeyler var uzayda daha iyi birtakım işte gezegenler, yapılar var. Mesela gidip oralarda yaşıyorlar. Hani dolayısıyla böyle bir mesele var tabii ki. Bu her zaman sınıfsal bir ayrıma gidiyor. Yani dediğim gibi sadece kapitalizmle ilgili değil belki de. Ama mesela özellikle 20. yüzyılın gerçeği olduğu için neredeyse tüm ütopyaların aslında gelip oraya dayandığı bir hakikat mutlaka.

Dicle Zeycan: Bir de acaba şey de bir mimar olarak plancı perspektifiyle bakmaya çalışacağım. Acaba o dönemde bu kentle ilgili sorunların plancılardan ziyade mimarlara bırakılmasının da sanki bu işte birazcık etkisi var. Mimarlar mesela Le Corbusier’in hep mimar yanıyla plancı yanı biraz farklı diye görülür. Biz mimarlar bayılıyoruz, ama plancılar çok da öyle bayılmıyorlar aslında. Hani o dönemde mimarların biraz kaba tabiriyle egosunun da bir sonucu olarak bazı tasarımlar yapıldığını da düşünebiliriz belki. Belki daha halkla iç içe bir planlama yapılması gerekiyordu. O da biraz plancıların mesleğine uyuyordu tabii.

Gülay Kepsutlu: Ben chatteki bir soruyu daha okumak istiyorum. Belki bağlantılı cevap verirsiniz diye. “Mimarlıkta ‘sürdürülebilirlik’ kavramının hep ütopya üzerinden çıktığını fakat sunumunuzdan sonra distopyanın da bu kavramı beslediğini düşünmeye başladım. Bu konudaki fikriniz nedir ve bu konuda okuma yapmak istesek önerebileceğiniz kaynaklar var mı?” diyor.

Hale Gönül: Öncelikle bu planlama ve hani kent, mimarlık meselesinde aslında zaten mesela 20. yüzyılın başındaki bir insana hani planlamayla mimarlığın farkını sorsanız herhâlde hiçbir şey söyleyemezdi. Çünkü aslında hani mimarlık nasıl diyeyim daha bütüncül bir disiplindi aslında. Bugün biz bunu çok fazla aslında disipline ayırdık, ama 20. yüzyılın başı için mesela öyle bir dünya yok aslında mesela baktığımızda. Dolayısıyla hani bir planlamacı gözüyle mi ilgili yoksa çok hani emin değilim açıkçası. Ama mesela şey var. Yani ona çok katılıyorum tabii ki. İşte hayatı tasarlayan bir büyük el var ve o büyük el hani her şeyi böyle yerli yerine oturtmaya çalışıyor. Le Corbusier’in de bu anlamda mesela mimarlıktan şu anda tam hatırlamıyorum ama “Le Corbusier mimarlıkta bir tilki gibi ama şehircilikte bir kirpi gibidir.” Türkçeye doğru çevirebilirdiysem çünkü hani aslında çok akıllı bir şekilde hani mimarlık yapabilirken ve çok insanı kapsayan mekânlar yapabilirken ama şehirciliği tam tersi dikenli ve insana batan bir yanı var. Bu çok doğru! Bunun niye böyle olduğu hakkında da aslında uzun süre düşündüm. Ama yani bunun da tabii tek bir cevabı yok. Sürdürülebilirlik meselesine gelince, yani mesela bu da bana biraz şey geliyor, gene mesela aynı şeyi söyleyeceğim belki ama mesela sürdürülebilirlikte belki hani her zaman tabii ki önemliydi, ama aslında bizim hani bu doğa kriziyle ya da iklim kriziyle ya da artık ne dersiniz aslında bu krizle biraz kavramsallaştırdığımız bir şey gibi görüyorum bunu. Yani şunu demek istiyorum; hani aslında mesela Ortaçağ’daki herhangi bir tasarıma baktığımızda aslında onun da ne bileyim etmenlerle ya da hani sürdürülebilirlikle bir ilgisi var. Ama bunu bir kavram olarak mesela ortaya koymuyorlar. Çünkü öyle bir kriz yok ortada. Bugün böyle bir kriz olduğu için aslında biz bunu sanki bir kavram gibi çok böyle ortaya koyuyoruz gibi mesele. Sürdürülebilir ütopya üzerine bir kaynak hatırlamıyorum şu an düşününce. Ama daha sonra hatırlarsam belki hani Efe’ye gönderebilirim ve hani o gönderebilir. Muhakkak vardır. Sadece ben şu anda düşününce direkt hatırlayamadım açıkçası.

Gülay Kepsutlu: Ben bir de şey sorusunu ortaya atmak istiyorum öğrencilere özellikle. Yani sürdürülebilirlik bence de son zamanlarda gereğinden fazla -bana göre tabii- gereğinden fazla

abartıldığını düşünüyorum. Dedığınız gibi tarihin her şeyinde son dönemlere kadar aslında sürdürülebilirlik vardı ve sürdürülebilirlik abartıldığı zaman acaba o da bir distopyaya dönüşmez mi? Bunu da bir düşünmenizi rica ediyorum.

Dicle Zeycan: Hocam, belki de özellikle Proje.2 öğrencileri yani ben bu sabah ki ve şu anki sunumun Proje.1 kadar Proje.2 öğrencisine de faydası olacağını düşünüyorum.

Gülay Kepsutlu: Ama öyle dedik zaten.

Dicle Zeycan: Ama gerçekten eminde olmuş olduk. Özellikle bu konu üzerinde hani onların daha covid sonrası verilen bir verdiğimiz bir proje olduğunu düşünerek bu ütopya/distopya kavramlarını göze alarak açıklamalar yapmaları iyi olacak.

Gülay Kepsutlu: Bizim konumuz permakültür biliyor musunuz bilmiyorum.

Dicle Zeycan: Proje.2 öğrenci grubumuz var.

Gamze(öğrenci): Hocam, ben bir bitirme projesi öğrencisi olarak öncelikle teşekkür ederim. Şu an planladığım öğrenci merkezinde ben de aslında sürdürülebilirliği biraz ön plana çıkarmayı düşünüyordum. Hatta bu konuda da bir sunum yapmıştım zaten Gülay Hocam da jürimdeydi. Fakat Gülay Hoca'mın sorusuna cevap olarak evet, kesinlikle haklısınız. Bir yerden sonra özellikle bu sunumları da izledikten sonra şunu düşünüyorum. Sürdürülebilirlik tabii ki çok önemli çünkü Ortaçağ'ın problemi veba ve buna benzeri salgınlarsa şu anın yani günümüzün, 21. yüzyılın problemi kaynak yetersizliği ve distopik bir gelecek gibi duruyor. En azından şu günden bakıldığında ve sürdürülebilirlik sanırım bir distopya da yaratabilir. Çünkü mesela bunu enerji açısından değerlendirdiğimizde insanların yaşamlarına çeşitli sınırlamalar getirmesi gerekebilir. Bu da gerçekten distopik bir dünyaya dönüşebilir diye düşünüyorum.

Gülay Kepsutlu: Bu arada Gamze katıldığın için teşekkürler. Yani bu tür seminerlerin sadece tek bir gruba yönelik değil aslında bütün proje grupları için yararlı olduğunu sen de bize göstermiş oldun. Diploma Projesi öğrencisi olarak kolay gelsin.

Gamze(öğrenci): Ben teşekkür ederim Hocam. Gerçekten benim için çok yararlı oldu. Bizim için yaptığımız seminerde çok ufuk açıcı olmuştu. Bu da çok ufuk açıcı oldu. Projemi tekrar değerlendirmek için çok fazla madde var şu anda önümde çok teşekkür ederim. Çok sağ olun, iyi çalışmalar dilerim.

Gülay Kepsutlu: Teşekkürler.

Öğrenci: Ben de bu konuyla ilgili sadece çok ufak bir şey ekleyeceğim. Ben dün araştırma yaparken okuduğum bir cümleden biraz etkilenmiştim. "Belki yüzyıllar önce yaşamış, yaşayan bir çiftçinin o evinde kendi ürettiği domateslerini yiyip kahvaltı yaptığı bir çiftçinin distopyasındayızdır." gibi birşey.

Gülay Kepsutlu: Çok güzel çok güzel.

Öğrenci: Teşekkür ederim.

Gülay Kepsutlu: Var mı arkadaşlar başka katılmak isteyen sohbete? Sadece soru sormak önemli değil. Sohbete de katılabilirsiniz.

Hale Gönül: Özellikle bir de öznel de bir konu olduğu için biz birtakım şeyleri yorumluyoruz. Hani belki ne bileyim belki farklı bir yorum da olabilir. Yani ne bileyim ben bunu farklı görüyorum demek isteyen de olabilir aslında.

Gülay Kepsutlu: Peki, herhâlde yok. Hale Hanım, size gerçekten çok çok çok teşekkür ediyoruz. Çok ufuk açıcı oldu. Hiç tekrar olmadı, tekrarlayan şeyler dedirtirdi. Gerçekten yani yerinde oldu. Çok teşekkür ediyoruz. Biz zaten bu işi yaparken de üst üste tekrar olacağını düşünmemiştik. Farklı bakış açılarından, farklı kişilerin yorumlarını dinletmeyi arzu etmiştik öğrencilerimize ve amacımıza ulaştık sayenizde. Çok çok teşekkür ediyoruz. Elinize, emeğinize sağlık. Dilinize sağlık. Tekrar bir arada olmayı umut ediyoruz.

Hale Gönül: Ben teşekkür ediyorum. Yani benim için de çok ufuk açıcı oldu aslında çünkü öğrenci soruları ve geri dönüşler çok besleyici gerçekten bir akademisyen için. Yani o açıdan da çok teşekkür ederim.

Gülay Kepsutlu: Keşke daha çok olsaydı, ama sabahtan beri seminerdeydiler. Özür dileriz onlar adına.

Hale Gönül: Yok, estağfurullah. Ben gayet memnunum. Bir de tabii bu platformda bazen hani zor olabiliyor. Başarılar diliyorum herkese projede.

Gülay Kepsutlu: Bir de sizinle bir araya gelmemizi sağladığı için Efe Hoca'ya da çok teşekkür etmek istiyorum.

Efe Emre Usman: Ben de katılımınız için Hale Hoca'ya teşekkür ediyorum.

Gülay Kepsutlu: Çok sağ ol Efe. Peki, öğrencilerimizle hocalarım kaçta bir araya gelelim? Saat on geçiyor ikiyi.

Hale Gönül: Görüşmek üzere o zaman. Hoşça kalın. Çok sağ olun.

Gülay Kepsutlu: Çok teşekkürler, 14.15 mi? 14.20 mi? 14.30 mu?

Dicle Zeycan: Hocam 14.30 desek nasıl olur? Birazcık...

Efe Emre Usman: Biraz nefes alalım Hocam.

Dicle Zeycan: Bir 10 sayfa falan ne onu 20 sayfa not tutmuşumdur. Öğrenciler de benim gibi yaptılarsa biraz araya ihtiyaçları olacak.

Gülay Kepsutlu: Peki, 14.30'da herkes kendi sectionında.

Efe Emre Usman: Blackboardda?

Dicle Zeycan: Blackboardda aynen.

Gülay Kepsutlu: We will meet at 14.30 p.m. of course. With your own teacher in your sections at the blackboard.

Dicle Zeycan: Nazlı, yine de bu buluşma için bir mail atabilir misin? Çünkü yabancı öğrenciler çok fazla yoklardı sanıyorum Hocam.

Nazlıcan Aşık: Tamam bildiririm.

Dicle Zeycan: Bir iki isim ancak gördüm yani emininde değilim ama.

Nazlıcan Aşık: Tamam ben şimdi mail atarım.

Gülay Kepsutlu: Olanlarda Türkçe bilenler zaten Muhammed... Tamam peki, görüşmek üzere.

Dicle Zeycan: O zaman bitiriyorum ben. Hoşça kalın.

Nazlıcan Aşık: Hoşça kalın.

***** Video burada sona eriyor. *****